

AFET TÖNETİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

2024

- 1. R***** Ç******* Afetlere Müdahale Amacıyla Kurulan Sivil Toplum Kuruluşlarında Görevli Gönüllülerin Motivasyonlarının Değerlendirilmesi
- 2. F**** A**** S****** Afetlerde Kullanım İçin Hidrojenli ve Hidrojensiz Elde Edilmiş Kırmızı Pancar Ekstresi ile Zenginleştirilmiş Fonksiyonel Besin Geliştirilmesi
- 3. K**** T***** İklim Değişikliği Endişesinin Sürdürülebilir Tüketim Davranışlarının Üzerine Etkisi
- 4. E**** A***** F******* Ordu İlinde İkamet Edenlerin Afete Hazırlık ve Risk Algı Düzeylerinin İncelenmesi
- 5. M***** N******* Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Deprem Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi ve Afet Gönüllülük Çalışmalarına Etkisi: Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Örneği
- 6. S***** A***** Afetlerde Muhtarların Hazır Bulunuşluklarının Çalışmalarına Etkisinin Değerlendirilmesi, 6 Şubat 2023 Depremleri (İstanbul İli Örneği)
- 7. Z***** F****
İ******* Kahramanmaraş Depremlerinde Görevlendirilen İstanbul Avrupa Yakası 112 Acil Ambulans Personellerinin Travma Sonrası Stres Bozukluğunun Değerlendirilmesi
- 8. A**** D****** 112 Personelinin Afetlere Hazırlık Durumlarının Değerlendirilmesi: Diyarbakır Örneği

AFETLERE MÜDAHALE AMACIYLA KURULAN SİVİL TOPLUM KURULUŞLARINDA GÖREVLİ GÖNÜLLÜLERİN MOTİVASYONLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

Afetler gönüllülük kavramının tüm tanımları ile en net şekilde gözlemlendiği alanlardır. Afet gönüllülüğü diğer gönüllülük türlerinden farklı olarak uzun soluklu, sürekli ve birbirinden farklı alanlarda eğitimler almayı gerektirmektedir. Gönüllülerin motivasyonlarını etkileyen faktörlerin neler olduğunun belirlenmesi afete dirençli toplumların oluşturulması ve sürdürülebilirliği açısından hayati öneme sahiptir. Bu araştırma Marmara bölgesinde afetlere müdahale amacıyla kurulan derneklerde gönüllü olarak görev alan bireylerin motivasyonlarına etki eden unsurların belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma kesitsel tanımlayıcı tipte olup Şubat – Kasım 2023 tarihleri arasında İnsan Hak ve Hürriyetleri Vakfı (İHH), Mahalle Afet Gönüllüleri Acil Müdahale Ekibi (MAG-AME), Birleşik Arama Kurtarma Derneği (BKSAR), Motosikletli Arama Kurtarma Destek Derneği (MAKUD) derneklerinde görevli 473 gönüllü ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada katılımcıların sosyodemografik bilgilerini içeren 17 sorudan oluşan Anket katılımcı bilgi formu ve 44 sorudan oluşan 10 alt boyutlu Gönüllü Motivasyon Envanteri ile veriler toplanmıştır. Veriler SPSS 25.0 programı ile analiz edilmiştir.

Araştırmaya katılan gönüllülerin yaş ortalaması $39,62 \pm 10,59$, %70,8'i (n=335) erkek, %62,4'ü (n=295) evli, %21,4'ü (n=101) 1 çocuk, %38,3'ünün (n=181) lisans mezunu, %34,5'i (n=163) özel sektör çalışanı olduğu bulunmuştur. Katılımcıların %70,2'si (n=332) daha önce afet yaşadığı bildirirken, %74,2'sinin (n=351) afetlerde herhangi bir kaybı olmadığı bulunmuştur.

Araştırmanın verileri değerlendirildiğinde erkeklerin toplam gönüllülük motivasyonlarının kadınlara göre yüksek olduğu (156,97), daha önce afet yaşamış olanların, afet yaşamayanlara göre toplam gönüllülük motivasyonlarının yüksek olduğu (157,65), bağlı bulunulan derneğe göre toplam gönüllülük motivasyonunun MAKUD (161,77) üyeleri arasında yüksek olduğu, daha önceden başka bir afet derneğine üye olan gönüllülerin, üye olmayan gönüllülere göre toplam motivasyonlarının daha yüksek olduğu (160,96) görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Afet Gönüllüsü, Gönüllü Yönetimi, Gönüllü Motivasyonu, Gönüllülük, Motivasyon

AFETLERDE KULLANIM İÇİN HİDROJENLİ VE HİDROJENSİZ ELDE EDİLMİŞ KIRMIZI PANCAR EKSTRESİ İLE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ FONKSİYONEL BESİN GELİŞTİRİLMESİ

ÖZET

Giriş: Olağan hayat akışını bozan afetlerde ve acil durumlarda toplum sağlığı birçok risk faktörüyle karşı karşıya kalmaktadır. Yaşamın devamlılığı için gerekli olan en elzem faktör ise beslenme faaliyetinin devamının sağlanabilmesidir. Bu sebeple afet öncesi planlamalarda en önem verilmesi gereken başlıklardan birisi de beslenmenin sürekliliğinin sağlanması ve beslenme sağlığının korunması olmalıdır. Ülkemizde afetler ve acil durumlarda beslenme ihtiyacının giderilmesine yönelik farklı fazlarda farklı prosedürler uygulanmaktadır. Fakat özellikle ilk 72 saatte ortamda kargaşa ve can kurtarma paniği meydana gelmektedir. Meydana gelen bu durum ise geriye kalan afetzedelerin beslenme gereksinimlerini, besin değeri açısından yeterince zengin ve sağlıklı olmayan besinlerin tedarigi ile sağlanması sonucunu beraberinde getirmektedir.

Amaç: Hem toplum sağlığını korumak hem de bireylerin besin gereksinimlerinin sağlıklı ve etkin bir şekilde giderebileceği gıdaların olağan dışı durumlarda kullanılabilmesi için afet öncesi planlamaların yapılması gereklidir. Bu çalışmada depolama açısından kolaylık sağlayacak, paketlenmiş olması sebebi ile güvenilir ve en önemlisi afetler ve acil durumlar gibi hallerde tedarigi oldukça çabuk sağlanabilecek antioksidandan zengin fonksiyonel bir besin barı üretimi gerçekleştirilmiştir.

Materyal ve metod: Bu çalışmada ülkemizde oldukça bol miktarda üretimi yapılan kırmızı pancarın, ekstatsız, sade ekstratlı ve hidrojenli ekstrat kullanılarak besin barına ilave edilmesi ile fonksiyonel bir besin barı tasarlanmıştır.

Bulgular ve sonuç: Çalışmamızın analiz sonuçlarına göre; hidrojenli ekstraktan elde edilen sonucun daha verimli antioksidanlık aktivitesine sahip olduğu görülmüştür. Sadece ekstraksiyon işlemi ile elde edilen ekstratın besin barına ilave edilmesiyle hazırlanan bar ile hidrojenli ekstraksiyondan elde edilen ekstrattan elde edilen bar arasında istatistiksel olarak benzerlikler görülmüş olup, ekstratsız gruba kıyasla anlamlı farklılıklara rastlanılmıştır. Besinlerde var olan yüksek antioksidan verimliliğinin vücuda alınmasıyla bireylerin sağlıklarını olumlu olarak geliştirmekte ve toplum sağlığını koruyucu hatta tedavi edici etkilerinin olduğu da bilinmektedir. Böylelikle afetler ve acil durumlarda bu tarz fonksiyonel besinlerin kullanılması yaygınlaşabilir sağlıklı bir besin olarak literatürde yer alacaktır. Aynı zamanda yaptığımız hidrojenli kırmızı pancar ekstratı içeren fonksiyonel besin barı çalışmasına yönelik herhangi başka bir ürün varlığının olmadığı da yapılan literatür araştırmaları sonucu görülmüştür. Ülkemizde bu çalışmanın devamı dahilinde olağanüstü durumlarda bireylerin beslenme gereksinimleri sağlıklı bir biçimde giderilecektir. Çalışmamızın

ülke ekonomisine de katkılar sağlayacak bir proje olduğu öngörülmektedir. Farklı gereksinimli gruplara (çocuklar, gebe ve emzikli kadınlar, yaşlılar, engelli bireyler, intoleransı olan bireyler vb. gibi) hitap edebilecek şekilde geliştirilebilir olan çalışmamızın devamlılığı planlanmakta ve literatürle anlamlandırılması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Besin Bar Desteđi, Afetler ve acil durumlar, Beslenme, Kırmızı Pancar Ekstraksiyonu, Hidrojen

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ENDİŞESİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR TÜKETİM DAVRANIŞLARININ ÜZERİNE ETKİSİ

ÖZET

Bu araştırma, öğrencilerin iklim değişikliği endişesi ile sürdürülebilir tüketim davranışları düzeylerini belirlemek ve iki değişken arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Bezmiâlem Vakıf Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören 784, örneklemini ise araştırmaya katılmayı kabul eden 258 öğrenci oluşturmuştur. Veri toplama araçları olarak, 10 maddelik "Kişisel Bilgi Formu", 10 maddelik "İklim Değişikliği Endişesi Ölçeği" ve 17 maddelik "Sürdürülebilir Tüketim Davranışı Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizi SPSS versiyon 27.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Tanımlayıcı istatistikler sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma olarak verilmiş, değişkenler arasındaki ilişkiler Student's t-test, One-way ANOVA, Pearson korelasyon ve basit doğrusal regresyon analizleri kullanılarak incelenmiştir.

Öğrencilerin %70.5'i (n=182) kadın, %29.5'i (n=76) erkek olup, yaş ortalaması 22.18 ± 3.02 'dir. 258 öğrencinin 89'u (%34.5) hemşirelik, 55'i (%21.3) fizyoterapi ve rehabilitasyon, 45'i (%17.4) beslenme ve diyetetik, 31'i (%12.0) sağlık yönetimi, 20'si (%7.8) odyoloji ve 18'i (%7.0) ergoterapi bölümünde okumaktadır. 72 öğrenci (%27.9) 1. sınıfta olduğunu belirtirken, 75 öğrenci (%29.1) 2. sınıfta olduğunu, 51 öğrenci (%19.8) 3. sınıfta olduğunu ve 60 öğrenci (%23.3) 4. sınıfta olduğunu belirtmiştir. İklim değişikliği konusunda eğitim alan öğrenci 46 (%17.8) iken, iklim değişikliği ile ilgili etkinliklere katılan öğrenci sayısı 74'dür (%28.7).

İklim değişikliği endişesi ile yaş ve sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmezken; cinsiyet, bölüm, iklim değişikliği konusunda eğitim alma ve iklim değişikliği ile ilgili etkinliklere katılma arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir ($p < 0.05$). Sürdürülebilir tüketim davranışı ile yaş arasında anlamlı bir farklılık

gözelemezken; cinsiyet, bölüm, sınıf düzeyi, iklim değişikliği konusunda eğitim alma ve iklim değişikliği ile ilgili etkinliklere katılma arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir ($p < 0.05$). Korelasyon analizi sonucunda iklim değişikliği endişesi ile sürdürülebilir tüketim davranışı arasında orta düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r = 0.440$, $p < 0.001$). İklim değişikliği endişesi, sürdürülebilir tüketim davranışı pozitif yönde etkilemekte ($\beta = 0.386$, $p < 0.001$) ve sürdürülebilir tüketim davranışındaki varyansın %19,4'ünü açıklamaktadır.

Bulgular, üniversite düzeyinde sürdürülebilirlik eğitimi ve bilinci artırmaya yönelik çabaların önemini vurgulamaktadır. Bu kapsamda, üniversitelerin iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik konusunda daha fazla farkındalık yaratmak için çeşitli etkinlikler düzenlemesi, müfredatlarda bu konulara daha fazla yer verilmesi ve öğrencilere bu konuda rehberlik edilmesi önerilmektedir. Ayrıca, toplum genelinde sürdürülebilir tüketim alışkanlıklarının teşvik edilmesi ve bu konuda farkındalığın artırılması için çeşitli kampanya ve projelerin desteklenmesi gerekmektedir. Bu şekilde, iklim değişikliği ile mücadelede daha etkili adımlar atılabilir ve sürdürülebilir bir gelecek için önemli bir adım atılmış olur.

Anahtar Kelimeler: İklim, iklim değişikliği, sürdürülebilirlik, tüketim, davranış

ORDU İLİNDE İKAMET EDENLERİN AFETE HAZIRLIK VE RİSK ALGI DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu araştırmada, Ordu ilinde ikamet eden bireylerin afete hazırlık ve risk algı düzeylerinin incelenmesi ve afete dirençli bir toplumun inşa edilmesine katkı sağlamak amaçlanmıştır. Araştırma betimsel tarama modelinde desenlenmiş olup, mevcut durum nitel verilerle betimlenmiştir. Veri toplama yöntemi olarak ise anket yöntemi kullanılmış, 2023 yılının son çeyreği ile 2024 yılının ilk çeyreği arasında Ordu ilinde ikamet eden 465 katılımcıya ulaşılmıştır. Veriler SPSS 25.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Normallik analizi için Kolmogorov Smirnov testi kullanılmıştır. İkili gruplar arasındaki farklar için Mann Whitney U, ikiden fazla gruplar arasındaki farklar için Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre erkek katılımcıların afet hazırlık puanları, istatistiksel olarak anlamlı şekilde kadın katılımcıların afet hazırlık puanlarından daha yüksektir ($p<0.05$). Afet Hazırlık puanı istatistiksel olarak anlamlı şekilde en yüksek 34-41 arası yaşa sahip olan katılımcılarda görülmüştür ($p<0.05$). Eğitime göre Afet Risk Algısı puanının en yüksek değeri ön lisans mezunlarında, Afet Hazırlık puanı ise lise mezunlarında en yüksek düzeydedir ve her iki ölçeğin de puanlarının eğitim grupları arasındaki farkı istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0.05$). Afet Risk Algısı puanı Ordu'da 20 yıldan fazla yaşayanlarda en yüksek düzeydeyken, Afete hazırlık puanı ise Ordu'da 11-20 yıl arası süreyle yaşayanlarda daha yüksek düzeydedir ($p<0.05$). Afet eğitimi alanlarda hem Afet Risk Algısı puanı, hem de Afet Hazırlık puanı istatistiksel olarak anlamlı şekilde, afet eğitimi almayan katılımcılardan daha yüksek düzeydedir ($p<0.05$). Afet planı olduğunu ifade eden katılımcılarda her iki ölçeğin puanı istatistiksel olarak anlamlı şekilde, afet planı olmadığını ifade eden katılımcılardan daha yüksek düzeydedir ($p<0.05$). Genel olarak her ne kadar afet ile ilgili bilgi ve bilinç düzeyi düşük olsa da, afet ile ilgili eğitim alanlarda, hazırlık ve bilgi düzeyleri daha yüksektir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde, Ordu ilinde yaşayan vatandaşların büyükçe bir bölümünün afete hazırlık ve risk algısı konusunda yeterli bilgi sahibi olmadığı görülmüştür. afet hazırlık ve risk yönetimi temelli eğitimlerde, toplumun tüm taraflarına hitap edecek olan eğitimler düzenlenebilir.

Anahtar Kelimeler: Afet, risk algısı, afet riski, risk yönetimi.

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN DEPREM BİLGİ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE AFET GÖNÜLLÜLÜK ÇALIŞMALARINA ETKİSİ: TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

ÖZET

Bu araştırmada, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin deprem bilgi düzeyleri ve bu bilgi düzeyinin afet gönüllülük çalışmalarına katkılarını değerlendirmek amaçlanmaktadır. Afetler, toplumsal yaşamı olumsuz etkileyen ve acil müdahale gerektiren olaylardır. Depremler, en yıkıcı doğal afetlerden biri olarak büyük can ve mal kayıplarına yol açmaktadır. Bu tür olaylarda, hızlı ve etkili bir müdahale hayati öneme sahiptir ve bu noktada afet gönüllüleri devreye girer. Afet gönüllüleri, afet anında ve sonrasında profesyonel ekiplerle iş birliği yaparak, hayat kurtarma ve yaralıları tedavi etme gibi kritik görevlerde bulunurlar. Gönüllülerin etkinliğini artıran temel unsur, afet öncesinde aldıkları eğitim ve bilgi düzeyidir. Deprem gibi sıkça karşılaşılan doğal afetlere yönelik bilgi sahibi olmak, gönüllülerin etkinliğini ve müdahale kapasitesini artırır.

Bu çalışmada, öğrencilerin deprem bilgi düzeyleri ve bu deprem bilgi düzeyinin gönüllülük çalışmalarına olan etkilerini değerlendirmek amacıyla anket formları ve ölçek kullanılacaktır. Çalışmanın evrenini, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde bulunan toplam 1200 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem seçimi için minimum 275 öğrenci belirlenmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkeni, öğrencilerin deprem bilgi düzeyleridir. Bağımsız değişkenler ise öğrencilerin sosyodemografik bilgileri ve afet gönüllülük çalışmalarındaki katılım düzeyleridir.

Veri toplama aracı olarak, anekt katılımcı formu, deprem bilgi düzeyi ölçeği ve afet gönüllülük çalışmalarını değerlendirme formu kullanılacaktır. Bu ölçek, öğrencilerin deprem bilgi düzeyini değerlendirmek amacıyla tasarlanmıştır. Toplanan veriler, istatistiksel analiz için SPSS yazılımı kullanılarak incelenecektir. Bu veriler, öğrencilerin deprem bilgi düzeylerinin gönüllülük çalışmalarına olan etkilerini ve ilişkilerini ortaya koymak için kullanılacaktır. Araştırmanın sonuçları, öğrencilerin deprem konusundaki bilgi düzeylerini ve afet gönüllülüğü ile olan ilişkisini inceleyerek, olası eksikliklerin tespit edilmesine ve bu konuda yapılacak eğitimlerin yönlendirilmesine katkı sağlamayı hedeflemektedir. Bu bağlamda, araştırmanın bulguları, üniversite öğrencilerinin afet bilinci ve gönüllülük faaliyetlerine katılım oranlarını artırmada yol gösterici olacak ve genel olarak afet yönetimine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Deprem, Afet, Gönüllülük.

**AFETLERDE MUHTARLARIN HAZIR BULUNUŞLUKLARININ
ÇALIŞMALARINA ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ, 6 ŞUBAT 2023
DEPREMLERİ (İSTANBUL İLİ ÖRNEĞİ)**

ÖZET

Bu çalışma, 6 Şubat 2023 depremleri sonrasında İstanbul ili muhtarlarının afete hazır bulunuşluklarının çalışmalarına etkisini anlamayı amaçlamaktadır. Afetler, toplumun güvenliğini ve refahını tehdit eden, olağan yaşamın akışını bozan, ciddi can ve mal kayıplarının yaşandığı olaylardır ve etkileri genellikle büyük ölçekli ve karmaşıktır. Bu nedenle, afetlere hazırlığın tam olması ve etkili bir müdahale sağlamak oldukça kritiktir. Muhtarlar, yerel yönetimlerin temel bir parçası olarak toplumla doğrudan iletişim kurabilen ve ihtiyaçları en iyi şekilde anlayabilen, ayrıca birebir mahalle sakinleri tarafında tanınıp seçilen kişilerdir. Afet durumunda, muhtarlar, halkın güvenliğini sağlamak, ihtiyaçları belirlemek ve acil yardım hizmetlerini koordine etmek gibi kritik görevleri yerine getirirler. Ayrıca, muhtarlar, afet öncesinde ve sonrasında toplumu bilgilendirmek, eğitimler düzenlemek ve afetlere karşı farkındalığı artırmak gibi önleyici çalışmalara da katkıda bulunurlar. Bu nedenle, muhtarların afet yönetimi sürecindeki rolü ve etkinliği, toplumun afetlere karşı direncini ve iyileşme sürecini etkileyen önemli bir faktördür. Bu çalışmada, muhtarların afete hazır bulunuşluklarının çalışmalarına katkılarını ve etkinliklerini değerlendirmiştir.

Çalışmanın evreni İstanbul ili genelindeki toplam 963 muhtar oluşturmaktadır. Örneklem seçimi için minimum 275 muhtar belirlenmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkeni, muhtarların afete hazır bulunuşluk çalışmalarına olan etkisidir. Bağımsız değişkenler ise muhtarların sosyodemografik bilgileri ve çalışmalarındaki faaliyetleri gibi katılım düzeyini içermektedir.

Veri toplama aracı olarak anket formu ve ölçek kullanılmıştır. Anket formu, muhtarların afetlere yönelik hazırlık çalışmaları, eğitim durumu, afet bilinci ve katılım düzeyi gibi konuları kapsayacak şekilde tasarlanmıştır. Ölçek ise muhtarların afete hazır bulunuşluk düzeyini değerlendirmek amacıyla kullanılmıştır.

Toplanan veriler, istatistiksel analiz için SPSS yazılımı kullanılmış, bu analizler, muhtarların afete hazır bulunuşluk çalışmalarına olan etkilerini ve ilişkilerini ortaya koymak için kullanılmıştır.

Çalışma, literatürdeki benzer araştırmalarla karşılaştırılarak analiz edilmiştir. Sonuçlara göre, İstanbul'daki muhtarların afet hazırlık düzeyleri ortalamanın üzerinde bulunmuştur ve bu durum mahalle bazlı afet yönetimi için olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmiştir. Cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi gibi etmenlerin afet hazır bulunuşluk düzeyine olan etkileri incelenmiş ve bazı alt boyutlarda farklılıklar tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar, muhtarların afet yönetiminde kritik bir rol oynadığını ve mahalle bazlı afet yönetiminin etkinliğini artırdığını ortaya koymaktadır. Muhtarların afet farkındalığı, afet risklerini bilme durumu ve afet yaşama deneyimleri, mahalle sakinlerinin güvenliğini sağlama konusunda önemli bir avantaj sağlamaktadır.

Özellikle, muhtarların kırılgan grupların adreslerini bilmesi ve bu gruplar için acil durum eylem planları oluşturması, afetlere karşı daha hazırlıklı olunmasını mümkün kılmaktadır. Muhtarların bilgi ve deneyimlerini sürekli olarak güncellemelerinin ve geliştirmelerinin, mahalleler arasındaki dayanışmayı ve eşitliği artırmak açısından büyük önem taşıdığı vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, muhtarların afet yönetimi konusundaki eğitim ve deneyimlerini daha da ileriye taşıyarak toplumsal dayanıklılığı güçlendirmeye yönelik çalışmaların desteklenmesi gerekmektedir. Yetkili kurum ve kuruluşların muhtarlarla iş birliği yaparak daha iyi çözümler üretebileceğini ve onların mahalleleriyle ilgili bilgi birikimlerinden faydalanarak olası bir afette etkili bir afet stratejisi geliştirebileceğini göstermektedir. Bu stratejilerin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için muhtarlara kaynak sağlanmalı ve afet yönetimi aşamalarına aktif olarak entegre edilmeleri sağlanmalıdır. Böylelikle, her mahallede güçlü bir afet yönetimi kapasitesi oluşturularak toplumsal dayanıklılık daha da artırılabilir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Afet Yönetimi, Muhtar, Hazır bulunuşluk, Deprem.

KAHRAMANMARAŞ DEPREMLERİNDE GÖREVLENDİRİLEN İSTANBUL AVRUPA YAKASI 112 ACİL AMBULANS PERSONELLERİNİN TRAVMA SONRASI STRES BOZUKLUĞUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

Tarih boyunca afetler her zaman olmuş, olmaya da devam edecektir. İnsanlığın yaşadığı doğa kaynaklı afetlerden biri de depremlerdir. Depremler maddi yıkımların yanında ömür boyu sürebilecek psikolojik yıkımlara da neden olabilmektedir. Ülkemiz deprem kuşağında olduğundan zaman zaman büyük ve yıkıcı depremler yaşanabilmektedir. En son yaşanan Kahramanmaraş merkezli deprem de bunlardan biridir. Deprem sonrasında tüm ülkede bir seferberlik düzenlenmiş, Türkiye'nin dört bir yanından ve hatta yurt dışından yardım için bölgeye gidilmiştir. Depremde enkaz altında kalarak yaralanan kişilere yardım etmek için İstanbul Avrupa yakasından da 112 acil ambulans personelleri görevlendirilmiş ve bölgeye gönderilmiştir. Bu çalışmada Kahramanmaraş depremlerinde görevlendirilen İstanbul Avrupa yakası 112 acil ambulans personellerinin travma sonrası stres bozukluğunun değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla yapılan çalışmanın verileri Travma Sonrası Stres Bozukluğu Ölçeği ile toplanmış, SPSS 22.0 programı ile analiz edilmiştir.

Yapılan analizler sonucunda, çeşitli demografik ve mesleki değişkenlere göre travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) belirtilerinde anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Cinsiyet değişkenine göre, kadınların tüm alt boyutlar ve genel TSSB belirtileri düzeylerinde erkeklere kıyasla daha yüksek puanlar aldığı, dolayısıyla kadınların travma sonrası daha yoğun duygusal ve bilişsel etkiler yaşadığı görülmüştür. Yaş değişkenine göre, yalnızca Aşırı Uyarılma alt boyutunda anlamlı farklılıklar bulunmuş; 46 yaş ve üzeri grubun, 36-45 ve 31-35 yaş gruplarına kıyasla daha düşük düzeyde aşırı uyarılma belirtileri sergilediği tespit edilmiştir. Medeni duruma göre ise bekar katılımcıların Yeniden Deneyimleme, Kaçınma, Duygulanım ve Bilişlerdeki Olumsuz Değişimler alt boyutlarında ve genel TSSB belirtilerinde evli katılımcılara göre daha yüksek puanlar aldığı ortaya çıkmıştır. Mesleki değişkenlere göre yapılan analizlerde, özellikle hemşirelerin diğer meslek gruplarına göre daha yüksek TSSB belirtileri yaşadığı görülmüş, sağlık memurlarının ise daha düşük düzeyde belirtiler sergilediği belirlenmiştir. Eğitim durumu açısından ise yüksek lisans mezunlarının lisans ve lise mezunlarına kıyasla daha yüksek düzeyde kaçınma, duygulanım ve bilişsel bozukluklar yaşadığı saptanmıştır. Mesleki kıdem açısından bakıldığında, 1-3 yıl ve 4-6 yıl kıdeme sahip olanların, 1 yıldan az ve 7 yıl ve üzeri kıdeme sahip olanlara kıyasla daha düşük düzeyde TSSB belirtileri yaşadığı gözlemlenmiştir. Son olarak, afet yaşama, görev alma veya yakınıni kaybetme gibi faktörlerin TSSB belirtilerinde anlamlı bir fark yaratmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: 112 Acil, Travma Sonrası Stres Bozukluğu, Kahramanmaraş Depremi.

112 PERSONELİNİN AFETLERE HAZIRLIK DURUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: DİYARBAKIR ÖRNEĞİ

ÖZET

Bu çalışma, Diyarbakır ilinde 112 acil personelinin afetlere hazırlık durumlarını değerlendirmeyi amaçlamıştır. Araştırma, 284 gönüllü katılımcıdan oluşan bir örnekleme dayanarak, personelin demografik özellikleri ile afetlere hazırlık algısı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bulgular, 25-31 yaş grubundaki personelin müdahale becerilerinin daha yüksek olduğunu ve evli kişilerin afetlere hazırlık isteklerinin bekarlara göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca, hizmet içi eğitim alanların afet hazırlık algılarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Afet deneyimi olan ve afette görev alan personelin müdahale becerilerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Pearson korelasyon analizi, HASPAHA ölçeği ve alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler olduğunu göstermiştir, bu da afetlere hazırlık algısının ölçeğin genel toplamıyla ilişkili olduğunu işaret etmektedir. Bu bulgular, acil durum ekiplerinin eğitim ve hazırlık programlarını geliştirirken dikkate alınabilir.

Anahtar Kelimeler: 112 personeli, afet, afetlere hazırlık